

Міністерство освіти і науки України

**ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**Факультет управління торговельно-підприємницькою та митною
діяльністю**

Кафедра торгівлі, готельно-ресторанної та митної справи

МИТНА ЛОГІСТИКА

Методичні рекомендації для самостійного вивчення тем дисципліни
студентами денної та заочної форм навчання ступеня освіти магістр
спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»
спеціалізації «Товарознавство та експертиза в митній справі»

Харків
2023

ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет управління торговельно-підприємницькою та митною діяльністю
Кафедра торгівлі, готельно-ресторанної та митної справи

МИТНА ЛОГІСТИКА

Методичні рекомендації для самостійного вивчення тем дисципліни студентами денної та заочної форм навчання ступеня освіти магістр спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» спеціалізації «Товарознавство та експертиза в митній справі»

Затверджено
рішенням Науково-методичної
ради факультету Управління
торговельно-підприємницькою
та митною діяльністю
Протокол № 5
від _28 квітня 2024р.

Харків
2024

*Розповсюдження і
тиражування без офіційного
дозволу ДБТУ заборонено*

УДК 339.543:005.932](072)

М 65

Схвалено на засіданні кафедри
торгівлі, готельно-ресторанної та митної справи
Протокол № __15__ від _05.04.2024р.

Рецензент:

В.О. Акмен, канд. техн. наук, доц. Державного біотехнологічного університету

М 65 Митна логістика : методичні рекомендації для самостійного вивчення тем дисципліни студентами денної та заочної форм навчання ступеня освіти магістр спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» / уклад.: В. В. Полупан, В. В. Колесник, А. К. Пенкін. Харків: ДБТУ, 2023. 28 с.

Методичні рекомендації для самостійного вивчення тем дисципліни студентами включають контроль запитання курсу, приклад вирішення типового практичного завдання, список рекомендованої літератури. Кожна тема дисципліни містить короткий теоретичний опис, запитання для самоперевірки, тести. Кожне тестове запитання має чотири варіанти відповідей, з яких студент має обрати вірні.

Видання призначене здобувачам ступеня освіти магістр спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля».

УДК 339.543:005.932](072)

© Державний біотехнологічний університет, 2023

ЗАГАЛЬНІ ВКАЗІВКИ

Дисципліна «Митна логістика» вивчається студентами (спеціальності 8.030510.02 «Товарознавство та експертиза в митній справі») згідно освітньо-професійній програмі магістрів на 5-му курсі денної та заочної форми навчання.

Логістика представляє собою науково-практичний напрямок, безпосередньо пов'язаний з пошуком нових можливостей підвищення ефективності матеріальних потоків. Митна логістика існує поряд із зовнішньоекономічним обігом. Логістична система повинна враховувати й узгоджувати процеси руху товарів через митний кордон України від укладання зовнішньоекономічних контрактів до митного оформлення зовнішньоекономічних операцій, значно прискорювати цей процес, а також бути основою при подальшому стратегічному прогнозуванні та плануванні. Зростаючий інтерес до логістики в Україні зумовлює необхідність підготовки висококваліфікованих спеціалістів.

Загальною метою викладання дисципліни є формування у студентів системних знань і розуміння концептуальних основ логістики, як інструмента ринкової економіки, теорії і практики цього напрямку та набуття вмінь і навичок ефективного управління матеріальними потоками.

Низку теоретичного матеріалу студентам необхідно вивчити, використовуючи рекомендовану літературу, конспекти лекцій та записи практичних і семінарських занять, методичні вказівки та посібники для вивчення матеріалу навчальної програми.

З метою розширення знань студентів з дисципліни «Митна логістика» навчальними планами передбачається певний обсяг годин на самостійну роботу. Це сприяє вивченню теоретичного матеріалу, розвитку здібностей студентів до самостійного прийняття рішень щодо створення схем логістичного управління товарними потоками, що переміщуються між державами.

Зміст самостійної роботи полягає у вивченні основних завдань логістики, ланок логістичного ланцюга при переміщенні матеріальних цінностей, етапів розбудови єдиної автоматизованої інформаційної системи (ЄАІС) ДМСУ, видів

та розмірів транспортних тарифів, методів та заходів щодо мінімізації ризику у зовнішньоекономічній діяльності (ЗЕД).

Основними завданнями з теоретичної підготовки студентів під час самостійного вивчення матеріалу з дисципліни «Митна логістика» є набуття теоретичних знань з управління матеріальними потоками на основі логістичного підходу; оволодіння навичками логістичного мислення з оптимізації матеріальних потоків та розроблення пропозицій щодо удосконалення логістичних систем і механізмів їх функціонування; набуття навичок оцінки економічної ефективності та наслідків здійснення логістичних рішень.

Найбільш традиційною і прийнятною формою самостійної роботи студентів вважається насамперед робота з навчально-методичною літературою і конспектом лекцій, на другому місці – робота в мережі Інтернет, на третьому місці – підготовка відповідей на контрольні запитання, а також підготовка рефератів, доповідей.

Пропоновані в методичних вказівках рекомендації для самостійної підготовки допоможуть студентам опанувати питання курсу та оцінити важливість і необхідність наукових знань та практичних навичок з основ логістичного управління товаропотоками в умовах ринкової економіки.

Рекомендована послідовність вивчення тем має допомогти студенту в роботі над навчальним матеріалом у разі, якщо тема курсу винесена на самостійне вивчення. Крім того, ці методичні рекомендації можна використовувати під час підготовки до колоквіумів, контрольних робіт, тестування, іспиту. Рівень засвоєного матеріалу за темами можна перевірити, відповідаючи на контрольні запитання та тести, що наведені наприкінці методичних вказівок до теми. У даних методичних вказівках крім рекомендацій стосовно вивчення тем, містяться основні програмні питання з курсу дисципліни, що повинні знати студенти для успішного складання іспиту; приклад рішення типового ситуаційного завдання, що є у завданні екзаменаційних білетів. Також на сторінці 23 наведено низку тем, що є рекомендованими для обрання при написанні рефератів. Наприкінці методичних рекомендацій вказано перелік рекомендованої літератури.

ПРОГРАМНІ ПИТАННЯ КУРСУ «МИТНА ЛОГІСТИКА»

1. Поняття логістики, сутність митної логістики. Головна ідея, мета, та функції логістики.
2. Завдання логістики. Основна задача митного логіста.
3. Основні історичні етапи розвитку логістики.
4. Сучасна концепція логістики. Її основні положення.
5. Реалізація мети логістичної діяльності. «Шість правил логістики» (комплекс логістики).
6. Види логістики.
7. Поняття матеріального потоку, запасу. Характеристика матеріального потоку.
8. Види матеріальних потоків.
9. Сутність поняття «логістична операція». Приклади логістичних операцій. Види логістичних операцій.
10. Системний підхід у логістиці. Поняття логістичної системи, її мета. Властивості логістичних систем.
11. Класифікація логістичних систем.
12. Визначення поняття «логістичний канал», «логістичний ланцюг», «логістична мережа». Їх характеристика та різниця між ними.
13. Інформаційний потік. Види, параметри, вимір інформаційних потоків.
14. Логістична інформаційна система. Види інформаційних систем, їх завдання та функції.
15. Інформаційна система. Інформаційне забезпечення діяльності митних органів.
16. Поняття і сутність транспортного забезпечення, його вплив на економічну ефективність зовнішньоекономічної діяльності (базисні умови поставки).
17. Транспортне забезпечення. Особливості транспортних послуг. Види та групи транспорту.

18. Фактори вибору виду транспортного засобу. Види вантажу. Транспортні операції. Групи транспортних операцій, ознаки.

19. Характеристика основних документів на вантаж (накладних) залежно від обраного транспортного засобу.

20. Логістичні характеристики залізничного, морського та повітряного транспорту. Види вантажу (товарів), що можуть перевозитися зазначеними видами транспорту.

21. Логістичні характеристики залізничного, автомобільного та трубопровідного транспорту. Види вантажу (товарів), що можуть перевозитися зазначеними видами транспорту.

22. Основні принципи оптимального завантаження складів та транспортних засобів.

23. Ризик у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Сутність, чинники, види ризику.

24. Ризик у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Критерії визначення товарів групи ризику при митному оформленні.

25. Управління ризиками у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Складові управління ризиками. Етапи аналізу ризиків.

26. Система аналізу ризиків при митному оформленні та контролі.

27. Основні заходи гарантування доставки товарів, що перебувають під митним контролем.

28. Структура та характеристика перевезення вантажу у міждержавному сполученні.

29. Поняття та види договорів з перевезення вантажів.

30. Шляхи удосконалення організації міжнародних перевезень різними видами транспорту.

ПРИКЛАД ВИРІШЕННЯ ТИПОВОГО ЗАВДАННЯ

Завдання

Згідно даних обліку вартість подання одного замовлення складає 200 грн, річна потреба в комплектуючому виробі – 1550 шт., ціна одиниці комплектуючого виробу 560 грн, вартість зберігання комплектуючого виробу на складі дорівнює 20% його ціни. Визначити оптимальний розмір замовлення на комплектуючий виріб.

Рішення.

Економічний розмір замовлення визначається за формулою Вілсона:

$$EOQ = \sqrt{\frac{2 \times C_o \times S}{C_i \times U}},$$

де EOQ – економічний розмір замовлення, од.;

C_o – витрати виконання замовлення, грн.;

C_i – закупівельна ціна одиниці товару, грн.;

S – річний обсяг продажів, од.;

U – частка витрат зберігання в ціні одиниці товару.

Тоді економічний розмір замовлення буде дорівнювати:

$$EOQ = \sqrt{2 \times 200 \times 1550 / 0,2 \times 560} = 74,402 \text{ одиниць}$$

Щоб уникнути дефіциту комплектуючого виробу, можна округлити оптимальний розмір замовлення у більшу сторону. Таким чином, оптимальний розмір замовлення на комплектуючий виріб складатиме 75 шт.

Отже, протягом року потрібно розмістити 21 (1550/75) замовлення.

РОЗДІЛ 1

Тема 1.1 Митна логістика як наука про управління матеріальними потоками зовнішньоекономічних товарів

Мета заняття: засвоїти поняття логістики, основні еволюційні етапи розвитку логістики як науки, ознайомитися з метою і завданнями, функціями логістики, вивчити сучасну концепцію логістики, визначити види логістики. З'ясувати сутність матеріального потоку, розкрити його основні характеристики, вивчити види матеріальних потоків.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА: [1-3, 4, 6 - 8, 11, 17].

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ З ВИВЧЕННЯ ТЕМИ

Вивчення даної теми слід починати із ознайомлення з поняттям логістики, митної логістики. Розглянути та усвідомити головну ідею, мету, завдання, функції логістики. Необхідно окреслити основні еволюційні етапи розвитку логістичної концепції та охарактеризувати сучасну концепцію логістики, сформулювати її основні положення.

Далі слід засвоїти види логістики залежно від масштабів розроблюваних проблем (макрологістика і мікрологістика), характеру зон управління (зовнішня і внутрішня логістика), характеру господарської діяльності (закупівельна, виробнича, розподільча, транспортна, інформаційна).

Слід з'ясувати сутність матеріального потоку у логістиці. Розкрити основні характеристики матеріального потоку. Вивчити організацію управління матеріальними потоками. Ознайомитися з терміном «матеріальний запас». Вивчити види матеріальних потоків: по відношенню до логістичної системи, за призначенням, за ритмічністю, залежно від предмета вивчення. Проаналізувати складові управління матеріальними потоками.

Наприкінці вивчення теми студенти повинні оволодіти термінологічним апаратом, знати основні логістичні поняття та визначення, функціональні області логістики, вміти управляти матеріальними потоками при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності приватними підприємствами, вміти чітко

обґрунтовувати значення термінологічних виразів, використовувати принципи митної логістики, надавати необхідні пояснення та узагальнювати вивчений матеріал у формі висновків.

Контрольні запитання до теми

1. Наведіть визначення терміну «логістика», «митна логістика».
2. Зазначте основні етапи історії виникнення та еволюції логістики.
3. У чому полягає новизна логістичного підходу в управлінні ресурсами?
4. Розкрийте зміст основних функцій логістики.
5. Зазначте головну ідею та мету логістичної діяльності.
6. Розкрийте зміст макрологістики.
7. Назвіть види логістики за характером зон управління.
8. Дайте визначення матеріального потоку.
9. У яких формах можливе існування матеріального потоку?
10. Що називають матеріальним запасом?

Тести

1. Комплексне управління всіма матеріальними і нематеріальними потоками при переміщенні товарів та транспортних засобів через митний кордон України:

- а) митне регулювання;
- б) митне оформлення;
- в) митна логістика;
- г) митний контроль.

2. Історично процес розвитку логістики ділять на етапи:

- а) три;
- б) два;
- в) чотири;
- г) сім.

3. Розширення інтеграційної основи логістики відповідає етапу розвитку логістики:

- а) першому;
- б) другому;
- в) четвертому;
- г) сьомому.

4. Концепція логістики – це:

- а) головні положення в процедурі організації матеріального потоку;
- б) система поглядів на вдосконалення господарської діяльності шляхом раціоналізації управління матеріальними потоками;
- в) система поглядів на вдосконалення наукової діяльності шляхом раціоналізації управління матеріальними потоками;
- г) система моніторингу, спрямована на покращення господарської діяльності.

5. Оптимізація циклу відтворення шляхом комплексного, орієнтованого на потребу, формування потоку матеріалів та інформації у виробництві та розподілі продукції – це:

- а) головна ідея логістики;
- б) завдання логістики;
- в) головний принцип логістики;
- г) мета логістики.

6. Критерії, що є визначальними при формулюванні правил логістики:

- а) продукт, кількість, якість, час, місце, витрати;
- б) умови, вимоги, результат;
- в) мета та завдання;
- г) жодної вірної відповіді.

7. За масштабами розроблюваних проблем логістику ділять на:

- а) міні- та мікрологістику;

- б) міні- та макрологістику;
- в) макро- та мікрологістику;
- г) кіло- та мілілогістику.

8. За характером зон управління логістика буває:

- а) мінімальна та максимальна;
- б) зовнішня та внутрішня;
- в) макро- та мікрологістика;
- г) зовнішня, серединна, внутрішня.

9. Матеріальний потік:

- а) знаходиться в постійному русі;
- б) може приймати статичну форму;
- в) може приймати статичну і динамічну форму;
- г) є еталонною одиницею.

10. За ритмічністю матеріальні потоки класифікують на:

- а) вхідні та вихідні;
- б) зовнішні та внутрішні;
- в) макро- та мікропотоки;
- г) неперервні, дискретні, бліц-потоки.

Тема 1.2 Логістичні системи та ланцюги. Інформаційне забезпечення митних логістичних систем.

Мета заняття: визначити сутність логістичної системи та охарактеризувати її властивості, вивчити види логістичних систем, різноманітність форм логістичних утворень, з'ясувати зміст поняття логістичний ланцюг. Вивчити особливості інформаційного забезпечення митних логістичних систем.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА: [2, 5, 10, 11, 17-19, 21, 23].

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ З ВИВЧЕННЯ ТЕМИ

Вивчення даної теми слід починати з ознайомлення з сутністю і видами логістичних систем. Ознайомитися з різноманітністю форм логістичних утворень, класифікацією логістичних систем. Розглянути поняття про логістичний канал, логістичний ланцюг.

Розкрити сутність, поняття і завдання інформаційного забезпечення. Розглянути основні види інформаційних систем та виділити особливості використання інформаційних систем. Звернути увагу на принципи організації логістичної інформації.

Далі слід засвоїти розгорнуту змістовну характеристику єдиної автоматизованої інформаційної системи (ЄАІС), визначити основні завдання ЄАІС, навести шляхи удосконалення інформаційного забезпечення в митній службі.

Наприкінці вивчення теми студенти повинні знати сутність та основні характеристики логістичних систем та ланцюгів, оволодіти термінологічним апаратом, навичками логістичного мислення з оптимізації матеріальних потоків та розроблення пропозицій щодо удосконалення логістичних систем і механізмів їх функціонування, засвоїти шляхи та підходи до створення інформаційного забезпечення митних логістичних систем, надавати необхідні пояснення та узагальнювати вивчений матеріал у формі висновків.

Контрольні запитання до теми

1. Розкрийте сутність системного підходу.
2. Що називають логістичною системою?
3. Наведіть властивості логістичних систем.
4. Як поділяють логістичні системи за ознакою просторового обмеження?
5. Наведіть основні підсистеми мікрологістичної системи підприємства.
6. Наведіть види логістичних систем залежно від виду логістичних ланцюгів.
7. Дайте визначення логістичного каналу.

8. Обґрунтуйте різницю між логістичним каналом та логістичним ланцюгом.

9. Дайте визначення терміну інформаційний потік.

10. Визначте завдання інформаційного забезпечення.

Тести

1. Метою логістичної системи є:

а) оптимізація циклу доставки товару до споживача при заданому рівні витрат у потрібний час;

б) оптимізація циклу відтворення шляхом комплексного, орієнтованого на потребу, формування потоку матеріалів та інформації у виробництві та розподілі продукції;

в) забезпечення наявності необхідного споживача для реалізації йому в необхідній кількості та заданої якості, в потрібному місці й у потрібний час товару певного найменування;

г) забезпечення наявності необхідного товару в необхідній кількості та заданої якості, в потрібному місці й у потрібний час, для потрібного споживача при заданому рівні витрат.

2. Макрологістичні системи ділять на:

а) регіональні, національні, обласні;

б) міждержавні, внутрішньодержавні;

в) національні та міжнаціональні;

г) регіональні, національні, міжнаціональні.

3. Підсистеми мікрологістичної системи:

а) закупівля, планування та управління виробництвом, збут;

б) закупівля, планування та управління виробництвом, планування збуту, збут;

в) планування та управління виробництвом, збут;

г) усі відповіді вірні.

4. Залежно від виду логістичних ланцюгів логістичні системи ділять на:

- а) прямі та зворотні;
- б) логістичні системи з прямими зв'язками, ешелонові та гнучкі;
- в) логістичні системи зі зворотнім зв'язком, ешелонові та гнучкі;
- г) логістичні системи зі стаціонарними зв'язками, ешелонові та гнучкі.

5. Частково впорядкована множина різних посередників, які реалізують доведення матеріального потоку від виробника до споживача – це:

- а) логістичний канал;
- б) логістичний потік;
- в) логістична система;
- г) логістичний ланцюг.

6. Лінійно впорядкована кількість учасників логістичного процесу, які здійснюють логістичні операції із доведенням зовнішнього матеріального потоку від однієї логістичної системи до іншої – це:

- а) логістичний канал;
- б) логістичний потік;
- в) логістична система;
- г) логістичний ланцюг.

7. Логістичний ланцюг, який складається із постачальника і споживача за участю як мінімум одного посередника характерний для логістичної системи:

- а) зі зворотними зв'язками;
- б) із прямими зв'язками;
- в) гнучкої;
- г) ешелонної.

8. Система, що визначає рівень інформаційного забезпечення ДМСУ:

- а) ЄАІС;
- б) ЄВІС;
- в) КМУ;
- г) ЗАІС.

9. До підготовчих функцій інформаційних систем відносять:

а) фіксацію первинних даних, їх збирання та збереження;

б) збирання первинних даних та збереження;

в) пошук та обробка інформації, оформлення та розмноження підсумкової інформації, її передача споживачам;

г) усі відповіді вірні.

10. До основних функцій інформаційних систем відносять:

а) фіксацію первинних даних, їх збирання та збереження;

б) збирання первинних даних та збереження;

в) пошук та обробка інформації, оформлення та розмноження підсумкової інформації, її передача споживачам;

г) усі відповіді вірні.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2

Тема 2.1 Митна логістика потоків фізичного переміщення вантажів через митний кордон України.

Мета заняття: засвоїти поняття і сутність транспортної логістики, вивчити особливості транспортного забезпечення логістичних процесів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА: [1,9, 14 - 17, 20, 24-27].

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ З ВИВЧЕННЯ ТЕМИ

Вивчення даної теми слід починати з огляду сутності транспортної логістики, її основних завдань та принципів. Виділити особливості транспортної логістики.

Ознайомитися із транспортним забезпеченням логістичних процесів та окреслити низку транспортних засобів, що забезпечують логістику переміщення вантажу. Вивчити види вантажів, що перевозяться. Розглянути групи транспортних операцій; виділити найважливіші критерії (фактори) вибору виду транспорту.

Далі слід вивчити класифікацію перевезень в залежності від виду транспорту. Навести порівняльні логістичні характеристики різних видів транспорту.

Наприкінці вивчення теми студенти повинні знати особливості транспортного забезпечення логістичних процесів, засвоїти стратегії і технології фізичного переміщення товарів через митний кордон України, вміти складати схеми забезпечення транспортом та логістичного транспортного переміщення товарів, визначати оптимальний вид транспорту для переміщення товарів та забезпечення при цьому мінімальних ризиків, вміти узагальнювати вивчений матеріал у формі висновків.

Контрольні запитання до теми

1. Розкрийте роль транспорту у забезпеченні логістичної діяльності.
2. Які завдання ставляться перед транспортною логістикою?
3. Перелічить відмінності транспортної продукції.
4. Опишіть особливості транспортних послуг.
5. Що називають транспортним забезпеченням?
6. Наведіть фактори, що впливають на вибір виду транспорту.
7. Розкрийте ознаки, що характеризують міжнародні перевезення.
8. Опишіть форми організації морських перевезень.
9. Наведіть види товаросупровідних документів залежно від виду транспорту.
10. Охарактеризуйте основні переваги та недоліки залізничного, водного, автомобільного, повітряного та трубопровідного транспорту.

Тести

1. Продукцією транспорту є:
 - а) переміщення вантажів;
 - б) маса вантажу;
 - в) обсяг вантажу;
 - г) склад вантажу.

2. Класифікація вантажів при плануванні відправлення та виборі виду транспорту:

- а) загальні та особливорежимні;
- б) генеральні та масові;
- в) генеральні, масові, насипні;
- г) генеральні, масові, особливорежимні.

3. Групи транспортних операцій в часовому розрізі:

- а) що передують зовнішньоторговельній угоді;
- б) що з'являються в процесі реалізації угоди;
- в) операції після завершення угоди;
- г) усі відповіді вірні.

4. Форми організації руху суден:

- а) пряме та зворотне судноплавство;
- б) планове та гнучке судноплавство;
- в) регулярне та нерегулярне судноплавство;
- г) регулярне та лінійне судноплавство.

5. Форма транспортних послуг, що забезпечує регулярне морське перевезення за оголошеним розкладом між установленими портами:

- а) пряме судноплавство;
- б) планове судноплавство;
- в) нерегулярне судноплавство;
- г) лінійне судноплавство.

6. Вид транспорту, що має високу провізну і пропускну здатність, забезпечує перевезення незалежно від кліматичних умов, пори року і доби, характеризується високою регулярністю перевезень:

- а) морський;
- б) автомобільний;
- в) повітряний;
- г) залізничний.

7. Найвищою здатністю доставляти вантаж у задану точку території безпосередньо до місця призначення володіє транспорт:

- а) морський;
- б) автомобільний;
- в) повітряний;
- г) залізничний.

8. Недоліком повітряного транспорту є:

- а) невисока швидкість доставки;
- б) висока собівартість перевезень;
- в) низьке збереження вантажу;
- г) низька надійність доставки.

9. Недоліком залізничного транспорту є:

- а) невисока швидкість доставки;
- б) висока собівартість перевезень;
- в) недостатньо високе збереження вантажу;
- г) низька надійність доставки.

10. Фрахт, як вид транспортного тарифу є характерним для транспорту:

- а) морського;
- б) автомобільного;
- в) повітряного;
- г) залізничного.

Тема 2.2 Логістичний підхід до управління ризиками зовнішньоекономічних операцій.

Мета заняття: вивчити основні види ризиків у зовнішньоекономічній діяльності, засвоїти систему застосування ризиків при здійсненні митного контролю, ознайомитися з порядком аналізу та оцінки ризиків.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА: [3, 10-13, 18, 21, 22, 28].

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ З ВИВЧЕННЯ ТЕМИ

Вивчення даної теми слід починати з розглядання значення терміну «ризик», слід визначити роль ризиків у митній службі та надати огляд зовнішніх чинників ризику у сфері зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД).

Далі слід вивчити основні види ризиків, котрі виникають при переміщенні матеріальних потоків через митний кордон України; засвоїти сутність поняття «ступінь ризику».

З'ясувати критерії визначення переліку товарів груп ризику загального і регіонального рівня. Визначити напрямки діяльності з управління ризиками. Ознайомитися з призначенням системи аналізу ринку. Науково обґрунтувати основні етапи проведення аналізу та оцінки ризиків.

Наприкінці вивчення теми студенти повинні засвоїти сутність ризику в ЗЕД, напрямки діяльності з управління ризиками, вміти аналізувати, оцінювати та ідентифікувати ризики за ступенем впливу на конкретну операцію ЗЕД, оцінювати економічну ефективність та наслідки здійснення логістичних рішень, узагальнювати вивчений матеріал у формі висновків.

Контрольні запитання до теми

1. Наведіть тлумачення терміну «ризик у сфері ЗЕД».
2. Опишіть види зовнішніх чинників ризику у сфері ЗЕД.
3. Зазначте основні види ризиків у зовнішньоекономічній діяльності.
4. Розкрийте сутність терміну «ступінь ризику».
5. Назвіть ризики, котрі виникають при переміщенні матеріальних потоків через митний кордон України.
6. Охарактеризуйте критерії визначення переліку товарів груп ризику загального і регіонального рівня.
7. Перелічіть основні напрямки діяльності з управління ризиками.
8. Види управління ризиками.
9. Зазначте основні етапи проведення аналізу та оцінки ризиків.
10. Обґрунтуйте призначення системи аналізу ризиків.

Тести

1. У загальному плані під поняттям «ризик» розуміють:

- а) можливість подій з негативними наслідками, в результаті певних дій;
- б) імовірність збитків або втрату вигоди;
- в) міра очікуваного нестатку за умови неуспіху в діяльності;
- г) усі відповіді вірні.

2. До ризиків, що виникають при переміщенні матеріальних потоків через митний кордон України належать:

- а) ризики зовнішньоекономічної угоди;
- б) ризики митного регулювання;
- в) ризики митного декларування, контролю та оформлення;
- г) усі відповіді вірні.

3. Ризик у митній службі став предметом міждисциплінарних досліджень:

- а) в 60-ті роки XX ст.;
- б) в 60-ті роки XIX ст.;
- в) в 60-ті роки XXI ст.;
- г) жодної вірної відповіді.

4. Перелік товарів групи ризику загального і регіонального рівня визначають за критеріями:

- а) за кількісними характеристиками товарів;
- б) за митною вартістю;
- в) за класифікацією і країною походження;
- г) усі відповіді вірні.

5. Рівень ризику визначається факторами:

- а) час і простір;
- б) можливість і дійсність;
- в) час і територія;
- г) час і об'єкт.

6. Зовнішні чинники непрямого впливу ризику у сфері ЗЕД:

- а) політична обстановка в країні;
- б) міжнародні події;
- в) економічна обстановка в країні;
- г) усі відповіді вірні.

7. Ризик, коли порушення законодавства вже відбулося і митні органи мають інформацію про даний факт, називається:

- а) виявленим;
- б) покараним;
- в) відомим;
- г) потенційним.

8. Основний базисний принцип сучасних методів митного контролю, який дає можливість оптимально використовувати ресурси митних органів, не зменшуючи ефективності митного контролю – це:

- а) оцінка ризику;
- б) управління ризиком;
- в) аналіз ризику;
- г) попередження ризику.

9. До складових проведення аналізу ризиків відносять:

- а) виявлення сфери ризику;
- б) установлення індикаторів ризику;
- в) оцінка ризику;
- г) усі відповіді вірні.

10. Для реалізації митним органом на практиці результатів аналізу ризиків використовують:

- а) проекцію ризику;

- б) модель ризику;
- в) профіль ризику;
- г) шаблон ризику.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЛЯ НАПИСАННЯ СТУДЕНТАМИ ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Сутність логістики та її роль в організації діяльності підприємства.
2. Сутність та задачі транспортної логістики. Види транспортних систем.
3. Поняття договорів перевезення вантажу, їх види та значення в умовах ринкової економіки.
4. Перспективи розвитку логістики як елемента зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
5. Шляхи удосконалення організації міжнародних перевезень різними видами транспорту.
6. Проблеми управління логістичною інфраструктурою підприємств.
7. Основні аспекти вибору постачальника при здійсненні зовнішньоекономічних операцій.
8. Особливості міжнародних перевезень вантажу залізничним транспортом.
9. Особливості міжнародних перевезень вантажу морським транспортом.
10. Використання логістичного підходу для підвищення ефективності роботи організації.
11. Логістизація як провідний напрям зниження економічного ризику на підприємстві.
12. Сучасні тенденції розвитку логістики.
13. Види логістичних ланцюгів розподілу, їх характеристики.
14. Логістика як фактор підвищення конкурентоспроможності фірми.
15. Поняття про єдиний технологічний процес на підприємстві.

Відповіді на тести

Питання тема	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	в	а	б	б	г	а	в	б	а	г
2	г	г	а	б	а	г	г	а	а	в
3	а	г	г	в	г	г	б	б	в	а
4	г	г	а	г	а	г	а	б	г	в

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Методичне забезпечення

1. «Митна логістика»: методичні рекомендації для самостійного вивчення дисципліни студентами спеціальності 8.030510.02. «Товарознавство та експертиза в митній справі» / М.П. Головка, В.С. Артеменко, В.В. Полупан; Харк. держ. ун-т харч, та торг. – Харків : ХДУХТ, 2014. – 20 с.

2. «Митна логістика»: пакет тестових завдань для контролю поточних та залишкових знань студентів зі спеціальності 8.030510.02. «Товарознавство та експертиза в митній справі» / О.Є. Шевченко; Харк. держ. ун-т харч, та торг. – Харків : ХДУХТ, 2012. – 84 с.

3. «Митна логістика»: методичні вказівки до виконання лабораторних робіт для студентів спеціальності 8.030510.02. «Товарознавство та експертиза в митній справі»/ Т.М. Головка; Харк. держ. ун-т харч, та торг. – Харків : ХДУХТ, 2014. – 53 с.

4. «Митна логістика»: Опорний конспект лекцій з дисципліни для студентів зі спеціальності 8.030510.02. «Товарознавство та експертиза в митній справі» / М.П. Головка, Т.М. Головка; Харк. держ. ун-т харч, та торг. – Харків : ХДУХТ, 2014. – 88 с.

Базова література

1. Стаханов Д.В. Таможенная логистика / Д.В. Стаханов, В.Н. Стаханов. – М.: «Издательство ПРИОР», 2008. – 96 с.

2. Альбеков А.У. Логистика коммерции / А.У. Альбеков, в.П. Федько, О.А. Митько: Серия «Ученики, учебные пособия». – Ростов-на-Дону: Феникс, 2006. – 512с.

3. Кальченко А.Г. Логистика / А.Г. Кальченко : Навч. Посібник. – К.: КНЕУ, 2002. – 148с.

4. Крикавський СВ. Логістика. Для економістів / Є. В. Крикавський: Підручник. – Львів: Вид. Національного університету «Львівська політехніка», 2004. – 448 с.

5. Неруш Ю.М. Коммерческая логистика Ю.М. Неруш : Учебник. – М.: ЮНИТИ 1997. – 270 с.

6. Пономарьова Ю.В. Логістика / Ю.В. Пономарьова: Навч. посібник: Вид 2-ге, перероб. та доп. – К.: Центр навчальної літератури. 2005. – 328 с.

7. Таджикский А.М. Основы логистики / А.М. Таджикский: Учеб. пос. – М. : 2005. – 122 с.

8. Смиринський В.В., Смиринський А.В. Основи логістичного менеджменту / В.В. Смиринський, А.В. Смиринський : Навч. посібник. – Тернопіль: «Економічна думка», 2000. – 240 с.

Додаткова література

9. Митний кодекс України від 01.01.2015.

10. Гаджинский А.М. Практикум по логистике / А.М. Гаджинский : 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Издательско-книготорговый центр «Маркетинг», 2001. – 180 с.

11. Глогусь О.В. Логістика. Навч. пос. для студентів економ. спец. / О.В. Глогусь. – Тернопіль: Економічна думка, 1998, – 166 с.

12. Захаров К.В. Логистика, эффективность и риски внешнеэкономических операций / К.В. Захаров, А.В. Циганок, В.П. Бочарников, А.К. Захаров. – ИНЭКС, 2000. – 237 с.

13. Конспект лекцій «Промышленная логистика» / адаптированный перевод, сокращение и обработка Проскурнякова А.В., Мойсеева Н.К., Саврукова Н.Т., Пилищенко А.П.. – С.-П. : «Политехниеп», 1994. – 165 с.

14. Миротин Л.Б. Транспортная логистика / Л.Б. Миротин и др. : Уч.пос, М.: 1996, – 210 с.

15. Миротин Л.Б. Транспортная логистика / Л.Б. Миротин, В.И. Николин, В.З. Тышбаев : Учеб.для автотранспортных вузов. – М.: Омск, 1994. – 236 с.

16. Миротин Л.Б. Логистические системы и технологии перевозочного процесса на транспорте, основаны на логистике. Транспорт / Л.Б. Миротин, Б.Э. Тышбаев // Наука, техника, управление. – 1993. – № 2.

17. Родников А.Н. Логистика / А.Н. Родников: Терминологический словарь. – М.: Экономика, 1995. – 251 с.

18. Окландер М.А. Контури економічної логістики / А.М. Окландер : Монографія. – К.: Наукова думка», 2000. – 174 с.

19. Чудаков А.Д. Логістика / А.Д. Чудаков : Учебник. – М.: Издательство РДЛ, 2001. – 480 с.

20. Бауэрсокс Д. Дж. Логистика: интегрированная цепь поставок / Пер. с англ. – М: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2001. – 640 с.

21. Постанова Кабінету міністрів України від 14.04.99 № 593 «Про сприяння зовнішньоекономічній діяльності» є діючою із подальшими змінами та доповненнями.

22. Наказ Державної митної служби України від 27.05.05 № 435 «Про затвердження Концепції створення, упровадження і розвитку системи аналізу

та керування ризиками та Положення про систему аналізу й селекції факторів ризику при визначенні окремих форм митного контролю».

23. Наказ Державної митної служби України від 22.07.97 № 340 «Про затвердження Положення про діяльність підприємств, що здійснюють декларування на підставі договору» є діючим із подальшими змінами та доповненнями.

24. Наказ Державної митної служби України від 07.10.03 № 674 «Про затвердження Положення про склади тимчасового зберігання».

25. Наказ Державної митної служби України від 08.12.98 № 771 «Про затвердження Положення про порядок здійснення контролю за доставкою вантажів у митницю призначення» є діючим із подальшими змінами та доповненнями.

26. Наказ Державної митної служби України від 31.12.96 № 592 «Про затвердження Положення про відкриття та експлуатацію митних ліцензійних складів» є діючим із подальшими змінами та доповненнями.

27. Наказ Державної митної служби України від 15.11.99 № 721 «Про визначення Переліку місць прибуття автотранспорту» є діючим із подальшими змінами та доповненнями.

28. Наказ Державної митної служби України від 06.06.04 № 243 «Про затвердження Порядку видачі ліцензій на провадження посередницької діяльності митного перевізника».

Інформаційні ресурси

1. Здійснення експортно-імпортних операцій і митної політики України 15/09/2005. [Електронний ресурс] - Электрон, текстовые данные (134 Мб). – Режим доступа: <Сайт Верховної Ради України (<http://www.rada.gov.ua>). (<http://www.kmu.gov.ua>)>.

2. Особенности таможенного оформления, Всё о перевозках грузов, [Электронный ресурс]. – Электрон, текстовые данные (134 Мб). – Режим доступа: <<http://www.transferof.ru>.

3. Закон України "Про Митний тариф України" від 05.04.2001 г. № 2371-III; Осуществление экспортно-импортных операций и таможенной политики Украины. Электронный ресурс <http://www.customs.gov.ua>.

ЗМІСТ

Загальні вказівки.....	3
Програмні питання курсу «Митна логістика».....	5
Приклад вирішення типового завдання.....	7
Методичні рекомендації до вивчення тем.....	8
Рекомендовані для написання студентами теми рефератів.....	22
Відповіді на тести.....	23
Список рекомендованої літератури.....	24

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

МИТНА ЛОГІСТИКА

Методичні рекомендації для самостійного вивчення тем дисципліни студентами денної та заочної форм навчання ступеня освіти магістр спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» спеціалізації «Товарознавство та експертиза в митній справі»

Укладачі:

ПОЛУПАН Валентин Вадимович
КОЛЕСНИК Вікторія Валентинівна
ПЕНКІН Андрій Костянтинович

Формат 60x84/16. Гарнітура Times New Roman
Папір для цифрового друку. Друк ризографічний.
Ум. друк. арк. 4,1. Наклад _____ пр.
Державний біотехнологічний університет
61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44

